

ПРАВОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ ДАНСЬКОЇ РАДИ: ВИПУСК 37 Лютий, 2019

1. Підготовлені Кабінетом Міністрів Зміни до Законодавства Про Гуманітарну Допомогу Зареєстровані у Парламенті

Як ми повідомляли у Січневому випуску Правового бюлетеня,¹ Кабінет Міністрів підготував законопроект про внесення змін до законодавства про гуманітарну допомогу. 12 лютого 2019 року цей законопроект був зареєстрований у Парламенті під номером [№ 10038](#). Він передбачає 1) спрощений механізм отримання та надання гуманітарної допомоги; 2) розширення повноважень обласних державних адміністрацій щодо визнання гуманітарної допомоги; 3) пов'язані інституційні зміни, у тому числі передачу повноважень щодо визнання гуманітарної допомоги від Міністерства соціальної політики до Комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів.

Законопроект передбачає також наступне:

- діючі в Україні представництва міжнародних урядових і неурядових організацій тепер можуть бути зареєстровані як одержувачі гуманітарної допомоги. Цей правовий статус доступний лише окремим групам юридичних осіб, які мають також пройти реєстрацію у Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Такий статус передбачає спрощення регулювання діяльності зазначених юридичних осіб, а також ряд пільг, включаючи право на зарахування іноземної валюти без отримання спеціальної ліцензії та звільнення від оподаткування гуманітарної допомоги (у т.ч. робіт, послуг, товарів);
- організації, зареєстровані як одержувачі гуманітарної допомоги, не можуть передавати гуманітарну допомогу іншим організаціям, які також є одержувачами гуманітарної допомоги. Ця заборона діє навіть у разі схвалення відповідної операції донором. Зазначена норма може створити перешкоди для здійснення гуманітарної діяльності через партнерські організації;
- раніше організації, зареєстровані як одержувачі гуманітарної допомоги, повинні були подавати звіт про наявність і розподіл гуманітарної допомоги щомісяця. Законопроект же передбачає збільшення цього звітного періоду до одного кварталу.

2. Законопроект Кабінету Міністрів Про Верифікацію та Моніторинг Державних Виплат Зареєстрований у Парламенті

30 січня 2019 року у Парламенті був зареєстрований законопроект [№ 9511](#) «Про верифікацію та моніторинг державних виплат», поданий Кабінетом Міністрів. У рамках законопроекту, до державних виплат відносяться не тільки державна допомога, пільги, субсидії і стипендії, а й пенсійні виплати та «інші виплати за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, пенсійного фонду та фондів обов'язкового соціального страхування». Для верифікації та моніторингу інформації про одержувачів таких виплат будуть збиратись дані державних реєстрів² та дані, надані банками.

¹ Дивіться Правовий бюлетень Данської Ради, Випуск 36: Січень, 2019 – секція 1: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/drc-legal-alert-january-2019-drc-правовий-бюлетень-січень-2019-drc>

² Зокрема, мова йде про інформацію з реєстру виборців, реєстру актів цивільного стану, реєстрів центрів зайнятості, демографічного реєстру, реєстру прав власності на нерухоме майно, реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Законопроект передбачає три види верифікації:

- *Превентивна* – верифікація інформації, вказаної у заявах про призначення державних виплат, поданих до відповідних державних органів. Ця верифікація буде проводитися у режимі реального часу до прийняття рішення про призначення виплати. Законопроект передбачає, що ця верифікація не буде проводитись до 1 січня 2020 року;
- *Поточна* – системна верифікація та моніторинг інформації про поточних одержувачів державних виплат, змін у їхньому фінансово-майновому та соціальному становищі. Проводиться для триваючого контролю відповідності отримувачів виплат вимогам, які встановлюються для отримання конкретного виду виплат;
- *Ретроспективна* – верифікація інформації про осіб, виплати яким були завершені протягом 3 років до дня верифікації.

Якщо буде виявлено, що інформація, зазначена у заяві про призначення виплат, відрізняється від зібраної у порядку верифікації та моніторингу інформації, відповідний державний орган не тільки зупинить виплати, але і вимагатиме повернення коштів, отриманих поза відповідністю вимогам, встановленим конкретною програмою. Важливо, що на практиці контролюючі органи розглядають відомості про місцезнаходження/місце проживання особи як такі, що впливають на право особи на призначення тієї чи іншої виплати, що суперечить принципу недискримінації. Відповідно, якщо буде виявлено, що фактичне місцезнаходження особи/її місце проживання не відповідають заявленим, така невідповідність може розглядатись як підстава для припинення платежів та вимоги про повернення коштів (див. нижче).

Ризик: Дискримінація за місцем проживання: Механізм зупинення виплат у зв'язку із процедурою верифікації вже застосовується до ВПО, чиї пенсії та соціальні виплати неодноразово припиняють через відсутність ВПО за вказаним у заяві про призначення виплат місцезнаходженням. Така практика існує незважаючи на те, що суди визнають відповідні дії незаконними у рамках різних судових процесів.³ Даний законопроект спрямований на розширення такої практики. Окрім ВПО і осіб, проживаючих на непідконтрольних уряду територіях Східної України, цей законопроект із високою ймовірністю може порушити права громадян України, проживаючих за межами України.

Оцінка з позицій міжнародного права: Припинення пенсії особи на підставі його/її перебування або проживання в іншій країні порушує зобов'язання держави, прийняті у рамках міжнародного права. У справі [Пічкур проти України](#) (ЕСПЛ, 2013) Європейський суд з прав людини визнав припинення пенсії українського пенсіонера, що проживав за межами України, порушенням статті 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (заборона дискримінації) у поєднанні зі статтею 1 Протоколу №1 (захист права власності). Суд зобов'язав Україну виплатити позивачу збитки та компенсацію моральної шкоди у розмірі 5 000 євро.

Оцінка з позиції конституційного права України: У справі [№ 1-32/2009](#) Конституційний Суд визнав неконституційними низку положень законодавства, обмежуючих право на пенсію громадян України за територіальним критерієм. Серед іншого, Суд вказав, що «*держава зобов'язана гарантувати це право незалежно від того, де проживає особа, якій призначена пенсія - в Україні або за її межами*» для дотримання конституційного принципу недискримінації, закріпленого статтею 24 Конституції. Суд також вказав Парламенту на необхідність розробки законодавства, необхідного для забезпечення права на пенсію громадян України, проживаючих поза її межами, а також на необхідність прийняття закону про компенсацію пов'язаної матеріальної та моральної шкоди.

³ Дивіться Правовий бюлетень Данської Ради, Випуск 28: Липень, випуск 1 – секція 2: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/legal_alert_issue_28_-_july_2018_volume_1_0.pdf

3. Починаючи з Березня 2019 Року Пенсія Буде Щорічно та Автоматично Індексуватися

Контекст: Пенсійна система України передбачає, що розмір пенсії визначається при її призначенні і залежить, у тому числі, від ряду економічних показників країни. Внаслідок цього особи, які мають однаковий пенсійний стаж і співставний обсяг сплачених пенсійних внесків, отримуватимуть пенсії різного розміру залежно від того, коли було призначено пенсійні виплати. Ця нерівність зросла після суттєвих коливань економічних показників, викликаних рецесією 2007 року та з початком конфлікту в Україні у 2014 році.

Пенсійна реформа, пов'язана із прийняттям Закону України [№ 2148](#) у 2017 році, передбачає автоматичну щорічну індексацію пенсій починаючи з 1 березня 2019 року. Ця індексація буде компенсувати фактичне зменшення пенсій, що настає внаслідок інфляції.

Про масштаби індексації: Розмір збільшення пенсійних виплат буде залежати від річного зростання інфляції і річного приросту середньої заробітної плати в Україні. У той же час, буде індексована лише основна частина пенсії: надбавки до пенсії для учасників бойових дій, за заслуги перед державою та інші надбавки не будуть індексовані.

4. Парламент Вніс Зміни до Конституції, Закріпивши Стратегічний Курс України На Набуття Повного Членства в Європейському Союзі та НАТО

7 лютого 2019 року Парламент розглянув законопроект Президента про внесення змін до Конституції. За результатом розгляду Парламент затвердив Закон [№ 2680](#): 344 голосів за і 35 голосів – проти (для внесення змін до Конституції необхідно як мінімум 300 голосів на підтримку ініціативи). Закон був підписаний Президентом 19 лютого 2019 року.

Суть внесених змін:

- Внесені зміни закріплюють у Конституції «стратегічний курс держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО» (надалі - «Курс») у преамбулі Конституції та пов'язують із ним повноваження Президента, Парламенту та Кабінету Міністрів: Президент виступає гарантом реалізації Курсу, Парламент визначає його основи, а Кабінет Міністрів забезпечує реалізацію Курсу;
- З моменту прийняття Конституції у 1996 році вона включає загальну заборону на розміщення в Україні іноземних військових баз (стаття 17). У той же час, перехідні положення Конституції включали норму, що дозволяла функціонування російської військової бази у Криму. Внесені зміни виключають цю норму. Тепер діє – без винятків – загальна заборона на розміщення іноземних військових баз в Україні.

5. Кабінет Міністрів Затвердив План Реалізації Стратегії Подолання Бідності на 2019 Рік

План, затверджений постановою Кабінету Міністрів [№ 86-п](#) від 20 лютого 2019 року, визначає заходи з реалізації Стратегії, час їх проведення, критерії досягнення поставлених цілей та визначає органи влади, відповідальні за виконання конкретних заходів. Затверджений план включає кілька завдань, пов'язаних із ВПО:

- підготовка пропозицій щодо створення соціальних підприємств, які працевлаштовуватимуть вразливі групи населення, зокрема ВПО;
- удосконалення механізму надання щомісячної адресної допомоги ВПО на проживання і оплату комунальних послуг;
- розробка механізмів, що стимулюватимуть ВПО до самозабезпечення.

План також передбачає розробку державної програми фізичної, медичної та психологічної реабілітації, соціальної і професійної адаптації ветеранів «АТО» та «ООС»⁴ на період до 2022 року.

⁴ Операція об'єднаних сил, ООС - правовий режим проведення урядової військової операції на Сході України, що діє з квітня 2018 року і прийшла на зміну правовому режиму «Антитерористичної операції», АТО. Для додаткової інформації про ООС див. Правовий Бюлетень Данської Ради, Випуск 25: Квітень, 2018 - секція 2:

6. Кабінет Міністрів Усунув Ряд Перешкод у Реалізації Права Ветеранів «АТО» та «ООС» На Грошову Компенсацію На Придбання Житла

Як ми повідомляли раніше,⁵ ветерани «АТО» із числа ВПО, які не змогли реалізувати своє першочергове право на отримання соціального житла, можуть отримати грошову компенсацію для його придбання. 20 лютого 2019 року Кабінет Міністрів ухвалив постанову,⁶ яка усуває ряд пов'язаних із цим проблем. Серед іншого, постанова поширює вказане право на ветеранів, які служили вже у рамках «ООС».

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства і не обов'язково відображають позицію ДРБ-ДГР.

Цей правовий інформаційний бюлетень створений завдяки щедрій підтримці американського народу, що здійснює Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). За його зміст несе відповідальність Данська Рада у справах біженців. Бюлетень не обов'язково відображає позицію Агентства США з міжнародного розвитку та Уряду Сполучених Штатів.

Цей документ охоплює питання діяльності з надання гуманітарної допомоги, яка здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди, викладені у цьому документі, жодним чином не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейського Союзу. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, яку він містить.

Цей документ був створений за підтримки Сполученого Королівства, однак викладені у ньому погляди не обов'язково відображають офіційну позицію Сполученого Королівства.

<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/drc-legal-alert-april-2018-юридичний-інформаційний-бюлетень-юридический>

⁵ Для додаткової інформації про грошову компенсацію на придбання житла для ветеранів АТО / ООС з числа ВПО див. Правовий бюлетень Данської Ради, Випуск 25: Квітень, 2018 - секція 4:

<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/drc-legal-alert-april-2018-юридичний-інформаційний-бюлетень-юридический>

⁶ Станом на 18 Марта 2019 року, текст постанови не опублікований у вільному доступі; номер постанови невідомий.